

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2014)0040**Ľudské práva v Uzbekistane****Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. októbra 2014 o ľudských právach v Uzbekistane (2014/2904(RSP))**

Európsky parlament,

- so zreteľom na predchádzajúce uznesenia o Uzbekistane,
 - so zreteľom na svoje uznesenie Európskeho parlamentu z 15. decembra 2011 o stave vykonávania stratégie EÚ pre Strednú Áziu¹,
 - so zreteľom na stratégiu EÚ pre nové partnerstvo so Strednou Áziou, ktorú Európska rada prijala 21. – 22. júna 2007, a na spoločné správy Komisie a Rady o pokroku z 24. júna 2008 a z 28. júna 2010,
 - so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci z októbra 2009 a z roku 2010,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 11. decembra 2012 Stratégia digitálnej slobody v zahraničnej politike EÚ²,
 - so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúcich sa slobody prejavu online a offline, ktoré Rada pre zahraničné veci prijala 12. mája 2014,
 - so zreteľom na oznámenie prednesené na stretnutí ministrov medzi EÚ a krajinami Strednej Ázie konanom 20. novembra 2013, ktoré sa týkalo poskytnutia, v rámci nástroja EÚ na financovanie rozvojovej spolupráce (DCI), finančných prostriedkov vo výške 1 mld. EUR pre krajiny Strednej Ázie na obdobie 2014 – 2020,
 - so zreteľom na článok 135 ods. 5 a článok 123 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže, hoci Uzbekistan prijal záväzky týkajúce sa ochrany ľudských práv vrátane slobody prejavu, zhromažďovania, združovania a náboženstva zaručenej v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a zákazu mučenia

¹ Ú. v. EÚ C 168 E, 14.6.2013, s. 91.

² Prijaté texty, P7_TA(2012)0470.

zakotveného v Dohovore proti mučeniu, tieto záväzky priniesli málo pozitívnych výsledkov;

- B. keďže uzbecké orgány uväznili tisíce osôb na základe politicky motivovaných obvinení s cieľom presadzovať represívnu vládu, pričom sa zamerali na aktivistov v oblasti ľudských práv, aktivistov opozície, novinárov, náboženských mysliteľov, umelcov a iných vnímaných odporcov, a keďže podľa Indexu slobody tlače vo svete z roku 2014, ktorý vydala organizácia Reportéri bez hraníc, sa Uzbekistan nachádza na 166. mieste spomedzi 180 krajín a organizácia Freedom House hodnotí krajinu, jej tlač a internet výrazom „neslobodný“; keďže digitálne slobody sú v Uzbekistane systematicky obmedzované a porušované;
- C. keďže medzi uvedenými osobami, ktoré boli uväznené iba z dôvodu, že pokojne uplatňovali svoje právo na slobodu prejavu, bolo 15 známych aktivistov v oblasti ľudských práv¹, piati novinári², štyria aktivisti politickej opozície³ a tri nezávislé náboženské osobnosti⁴; keďže sedem ďalších osôb sa považuje za odporcov vlády alebo svedkov masakru v Andižane z 13. mája 2005, keď jednotky uzbeckej vlády zastrelili a zabili tisíce prevažne pokojných protestujúcich⁵; keďže veľa z týchto väzňov má vážne zdravotné problémy, boli mučení a ich rozsudky boli vo väzbe svojvoľne predĺžené;
- D. keďže uzbecká vláda v čase, keď čelila trvalému vonkajšiemu tlaku vrátane sankcií, obmedzení týkajúcich sa vojenskej pomoci a masívnej, verejnej a osobitnej kritiky zo strany jej medzinárodných partnerov, zareagovala uskutočnením postupných krokov s cieľom zlepšiť situáciu v oblasti ľudských práv vrátane prepustenia na slobodu niektorých jednotlivcov uväznených na základe politicky motivovaných obvinení, a to tesne pred kľúčovými bilaterálnymi samitmi alebo návštevami na vysokej úrovni;
- E. keďže uzbecká vláda naďalej odmieta nezávislé vyšetrowanie masakra stoviek osôb, ku ktorému došlo v Andižane v roku 2005; keďže viac ako 200 jednotlivcov je stále vo výkone trestu v súvislosti s neverejnými procesmi po udalostiach v Andižane, počas ktorých došlo k závažnému porušovaniu zásad riadneho procesu a vyskytli sa náznaky, že pri vynucovaní priznaní sa mohlo používať mučenie; keďže niektoré trestné činy týkajúce sa masakru v Andižane a trestný čin mučenia podliehajú univerzálnej súdnej právomoci;
- F. keďže v rokoch 2009 a 2010 Rada zrušila sankcie EÚ „s cieľom povzbudiť uzbecké orgány, aby prijali ďalšie významné opatrenia na zlepšenie právneho štátu a situácie v oblasti ľudských práv v krajine“, pričom okrem iného uviedla, že „Rada bude situáciu ľudských práv v Uzbekistane pozorne a nepretržite sledovať“ a že „hlbka a kvalita

¹ Azam Farmonov, Mehriniso Hamdamova, Zulhumor Hamdamova, Isroiljon Kholdorov, Nosim Isakov, Gaybullo Jalilov, Nuriddin Jumaniyazov, Matluba Kamilova, Ganikhon Mamatkhanov, Chuyan Mamatkulov, Zafarjon Rahimov, Yuldash Rasulov, Bobomurod Razzokov, Fahriddin Tillaev a Akzam Turgunov.

² Solijon Abdurakhmanov, Muhammad Bekjanov, Gayrat Mikhliboev, Yusuf Ruzimuradov a Dilmurod Saidov.

³ Murod Juraev, Samandar Kukanov, Kudratbek Rasulov a Rustam Usmanov.

⁴ Ruhiddin Fahriddinov, Hayrullo Hamidov a Akram Yuldashev.

⁵ Dilorom Abdukodirova, Botirbek Eshkuziev, Bahrom Ibragimov, Davron Kabilov, Erkin Musaev, Davron Tojiev a Ravshanbek Vafoev.

dialógu a spolupráce bude závisieť od uzbeckých reforiem“;

- G. keďže podľa najnovších správ je nútená práca a detská práca pri zbere bavlny naďalej veľmi rozšírená napriek prísľubom uzbeckých orgánov, že budú bojovať proti týmto praktikám, a keďže podľa správy MOP z 19. novembra 2013 uzbecká vláda núti milión uzbeckých občanov, dospelých aj deti, zbierať bavlnu za neprijateľných podmienok, pričom im hrozia tresty, ak to odmietnu;
- H. keďže naďalej prebiehajú rokovania o vstupe Uzbekistanu do WTO a keďže dohoda o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Uzbekistanom obsahuje jednoznačné ustanovenie o dodržiavaní demokracie a ľudských práv, čo sa zmluvné strany zaviazali rešpektovať;
1. zdôrazňuje význam vzťahov medzi EÚ a Uzbekistanom a posilnenie politickej a hospodárskej spolupráce, zdôrazňuje však, že tieto vzťahy musia byť založené na vzájomnom rešpektovaní zásad demokracie, právneho štátu a ľudských práv, ktoré jasne ustanovuje Dohoda o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Uzbekistanom;
 2. požaduje okamžité a bezpodmienečné prepustenie na slobodu všetkých osôb uväznených na základe politicky motivovaných obvinení, ktoré sú zadržované za pokojné prejavovanie politických názorov, aktivitu občianskej spoločnosti, novinársku činnosť alebo náboženské presvedčenie;
 3. zdôrazňuje, že všetkým osobám, ktoré sa údajne podieľali na násilných činoch, by sa mal priznať nový a spravodlivý súdny proces v súlade s medzinárodnými normami a v prípade preukázania viny by sa na ne mali vzťahovať trestnoprávne a/alebo administratívne sankcie, takisto v súlade s medzinárodnými normami;
 4. vyzýva uzbecké orgány, aby nepovoľovali mučenie, okamžité a bezpodmienečne skončili so všetkými formami mučenia a zneužívania vo väzbe a so zlým zaobchádzaním v zariadeniach vyšetrovacej väzby a vo väzniciach vrátane zabezpečenia neobmedzeného prístupu k právnikovi vo všetkých fázach vyšetrovaní, zabezpečenia rýchleho prístupu k primeranej lekárskej starostlivosti a opätovného zavedenia nezávislého monitorovania väznic a aby rodinám všetkých uväznených osôb poskytli úplné informácie o mieste a súčasnom zdravotnom stave ich blízkych;
 5. vyzýva uzbecké orgány, aby vyšetrili a vzali na zodpovednosť všetkých úradníkov, pracovníkov bezpečnostnej služby a trestnoprávných útvarov, ktorí údajne mučili väzňov a zadržané osoby alebo s nimi zle zaobchádzali či odmietli ich žiadosti o lekárske ošetrovanie;
 6. vyzýva Uzbekistan, aby dodržiaval všetky medzinárodné odporúčania zamerané proti mučeniu, okamžite zavrel väznicu Džaslyk 64/71, schválil nevyriešené žiadosti 11 osobitných postupov OSN o návštevu Uzbekistanu vrátane osobitného spravodajcu OSN pre mučenie a aby Medzinárodnému výboru Červeného kríža a ďalším nezávislým monitorujúcim subjektom umožnil neobmedzené nezávislé monitorovanie väznic;
 7. naliehavo vyzýva uzbeckú vládu, aby prestala svojvoľne vynímať väzňoch držaných z politických dôvodov, ktorí spĺňajú podmienky amnestie, z každoročného vyhlásenia amnestie a svojvoľne predlžovať tresty odňatia slobody za drobné prečiny alebo tzv. porušenia väzenských pravidiel na základe článku 221 trestného zákonníka o „nedodržiavaní podmienok trestu“;

8. vyzýva uzbecké orgány, aby rešpektovali práva žien, najmä v súlade s odporúčaniami Výboru OSN proti mučeniu;
9. vyzýva vysokú predstaviteľku EÚ, ESVČ a členské štáty, aby ihneď zaviedli stratégiu s cieľom donútiť Uzbekistan v nadchádzajúcich mesiacoch ku konkrétnym a merateľným zlepšeniam v oblasti ľudských práv, pričom sa ako termín stanoví budúci rok, rok desiateho výročia andižanského masakra; vyzýva ESVČ, aby Európskemu parlamentu poskytla informácie o predstaviteľoch uzbeckého režimu, ktorí sú zodpovední za zločiny, ktoré boli spáchané v Andižane, vrátane 12, v súvislosti s ktorými EÚ v reakcii na masaker uložila sankcie, ktoré boli následne zrušené;
10. vyzdvihuje skutočnosť, že medzi konkrétne zlepšenia by mali patriť nasledujúce podmienky, ktoré stanovili ministri zahraničných vecí EÚ v roku 2010: 1) prepustiť všetkých uväznených obhajcov ľudských práv a väzňov svedomia; 2) umožniť nerušené fungovanie mimovládnych organizácií v krajine; 3) v plnej miere spolupracovať so všetkými príslušnými osobitnými spravodajcami OSN; 4) zaručiť slobodu slova a médií; 5) vykonávať v praxi dohovory proti detskej práci; a 6) plne zosúladiť volebné postupy s medzinárodnými normami;
11. zastáva názor, že ak v týchto oblastiach nenastane významný pokrok, EÚ sa ujme vedenia a predloží rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva podľa bodu 4, čím sa vytvorí osobitný mechanizmus týkajúci sa konkrétne Uzbekistanu a zaručí udržateľná a proaktívna angažovanosť Rady pre ľudské práva prostredníctvom monitorovania, informovania verejnosti a diskusií o situácii v oblasti ľudských práv v Uzbekistane;
12. vyzýva ďalej EÚ, aby vzhľadom na to, že nie je potrebné poskytovať Bezpečnostnej rade príslušné informácie o situácii, pretože ide o osobitný naliehavý stav, a v súlade s článkami 2 a 95 dohody o partnerstve a spolupráci upozornila Uzbekistan na to, že pokiaľ v priebehu najbližších šiestich mesiacov nenastane pokrok v uvedených ľudskoprávných otázkach, EÚ zavedie cielejšie represívne opatrenia;
13. vyzýva členské štáty, aby dodržiavali Kódex EÚ pre vývoz zbraní a rešpektovali ustanovenia o vývoze tovaru s dvojakým použitím;
14. vyzýva uzbecké orgány, aby plne vykonávali jeho uznesenie z 15. decembra 2011 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí Protokolu k Dohode o partnerstve a spolupráci, ktorým sa zakladá partnerstvo medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Uzbekou republikou na strane druhej, ktorým sa mení a dopĺňa dohoda s cieľom rozšíriť ustanovenia dohody na bilaterálny obchod v oblasti textilu s ohľadom na uplynutie platnosti bilaterálnej dohody o textile¹;
15. žiada, aby Rada, Komisia a ESVČ poskytli Európskemu parlamentu verejné posúdenie opatrení EÚ prijatých s cieľom donútiť Uzbekistan k plneniu kritérií v oblasti ľudských práv, ktoré stanovili ministri zahraničných vecí EÚ v roku 2010, vyzýva Radu OSN pre ľudské práva, aby pre Uzbekistan vytvorila mechanizmus na monitorovanie, nabáda Radu a Komisiu, aby zlepšili dialóg, ktorý vedú s uzbeckou vládou o ľudských právach, a očakáva, že ESVČ sa bude na stretnutí v rámci dialógu o ľudských právach medzi EÚ a Uzbekistanom, ktoré sa má konať v novembri, rozhodne venovať všetkým hlavným prípadom porušovania ľudských práv a že zabezpečí, aby tieto stretnutia boli viac

¹ Ú. v. EÚ C 168 E, 14.6.2013, s. 195.

zamerané na výsledky, čím sa prekoná súčasná nanajvýš poľutovaniahodná bezvýhodisková situácia;

16. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie prezidentovi, vláde a parlamentu Uzbeckej republiky, ESVČ, Rade, Komisii, Rade Európy, OBSE a Rade OSN pre ľudské práva.